

LAIKMETVS

№ 21

1942. g.

22. maijs

RM 0,30

Vasaras sorkas

UZVARA PAR KATRU CENU

Vadoņa pateicība un atzinība nodrošināta katram radoša darba strādniekam.

Nav tāda vēstures likuma, ko cilvēku neprāts vai nepilnība varētu apgriezt otrādi. Katrs vēstures likums jāievēro. Vēl jo lielākā mērā tas sakāms par tagadējo laikmetu. Ricības likums ir jauno nāciju vadoņu rokās, kas nolikuši sev par mērķi sagādāt laimīgāku nākotni šā kontinenta cilvēkiem. Nav svarīgi, kādās dzīves formās šī nākotne kādreiz izpaudīsies. Galvenais ir tas, ka tiek iznīcināti visi tie spēki, kas nostājas preti un negrib atzīt šai topošajai nākotnei nepieciešamās dzīvības tiesības un vajadzīgo dzīves telpu. Par šo pirmatnīgo prasību pašreiz cīnās gandrīz visu Eiropas tautu labākie dēļi kaujas laukos austrumos. Un viņi stājušies šai cīņai ar atziņu, ka boļševisms un visi ar to sabiedrotie cilvēki un varas ir mūsu kontinenta jaunās kārtības visniknākie pretinieki. Notikumu norise

vairs neļauj šaubīties, kas gūs uzvaru šai izšķirīgajā cīņā. Saubīties par to nozīmē būt labākas nākotnes un savas tautas nodcvejām.

Latviešu tautai, kam asinskārā Stalina rokaspuišu „svētības” ir vēl pārāk labi atmiņā, būtu pilnīgi lieki runāt par kaut kādu vēlamu boļševisma uzvaru. Tomēr nekad nedrīkst aizmirst šos laikus, jo kas te risinājās vēl priekš viena gada, bija miera laika notikums. Tas tomēr izklausās kā izsmieklis, ka šobrīd vēl agitācijas žīdi Maskavā apgalvo, ka „padomju varas gads Latvijā bija ātru sasniegumu gads visās saimnieciskās un kultūrlās dzīves nozarēs.” Katrs latvietis, pretēji Maskavas apgalvojumiem, var liecināt, ka, vāciešiem ienākot Latvijā, netika slēgtas ne skolas, ne teātri, neizlaupīja nevienu mūzeju, ka „jaunā kārtība” nenozīmē ne masu slepkavības, ne arī miermīlīgu iedzīvotāju aplaupīšanu. Mūsu dzimtene nepiedzīvo nekādus pazemojumus, un „taisnīgas atriebības slāpes” pārdzīvo vienīgi tie cilvēki, kas baiļojas par desmitiem tūkstošu vīru, sievu un bērnu likteni, kuŗus ar varu aizveda boļševiku ellē. Boļševisma gads iezīmējās tikai ar vienu paroli: „Nekad neaizmirst!”

Vācu vadība un zemei piemērotās pārvaldes organi, kas ar to sadarbojas vislabākajā saskaņā, pārāk labi pazīst tos grūtus uzdevumus, no kuŗu atrisināšanas tagadējos kaŗa apstākļos šeit atkarājas iedzīvotāju eksistence, viņu „būt vai nebūt” jautājums. Vienīgi šī devīze nosaka darbības likumus visās tautas dzīves nozarēs, tās saimniecībā un kultūrā. Par politisko drošību gadā spēcīgā Lielvācija ar savu nesatricināmo vadību.

Tā jau plašā mērā nodrošinājusi sev uzvaru, jo katram atsevišķam panākumam arvien seko vēl lielāks panākums. Vadoņa pārākumā svarīgākais un visvairāk aprīņojamais ir tas, ka viņš piespiedis savus pretiniekus atstāt vienu pozīciju pēc otras. Ik reizes, kad viņu vara, diēnumus un cieņa tika iedragāta, Adolf'a Hitler'a spēks pieauga. Adolf'a Hitler'a vadoņa personība šī kaŗa beigās izpaudīsies ar tādu pašu noteiktību un skaidrību kā savā laikā, veicot visus grūtus iekājās un ārējās politikas uzdevumus un pretīkības, kādas nacionālsociālistiskai kustībai vai nacionālsociālistiskai valstij nācās pārvarēt cīņā par varu un par lielāku Vāciju.

Nav lieki mest skatu no tagadnes uz Lielvācijas partiju un valsti. Šai gadījumā var tikai konstatēt, ka toreiz priekā desmit un vairāk gadiem Adolf's Hitler's bija nacionālsociālistiskās

vācu darba partijas uzvaras garants. Tad viņš miera laikā, kas diemžēl ilga tikai 6½ gadus, bija nacionālā goda un sociālās taisnības valsts garants. Un tā viņš tagad atkal ir uzvaras garants šai visu laiku visvarenākajā kaŗā. Bez tam viņš ir arī garants laimīgākai nākotnei — šoreiz visam Eiropas kontinentam. Šās uzvaras labā tagad nu jādara viss, kas vien darāms. Nevar būt runas par atsevišķu cilvēku, grupu un šķiru labumiem. Svarīgs vienīgi tas, lai īstais sociālisms uzvarētu zeltu, žīdu un plūtokratu zeltu, visas boļševisma starptautiskās pasaules revolūcijas melīgās frazes. Valsts organizācijas vadītājs Dr. Leys teicis savā šā gada 1. maija telegrammā Vadonim tā: „Mūsu sociālisms nozīmē darba sasniegumu, un darba sasniegums ir mūsu gods.”

Kad Vadonis savā vēstījumā paskaidro: „Kā fanātiski nacionālisti mēs esam devušies šai mums uzspiestajā kaŗā, kā fanātiski nacionālsociālisti mēs no tā arī atgriezīsimies”, tad tas nenozīmē neko citu, ka lielie jaunzūbūves un taisnīgas sociālās kārtības darbi attieksies uz visām tām tautām, kas būs aktīvi piedalījušās kontinenta uzvaras izcīņā. Dot solījumus nozīmētu noliegt nacionālsociālisma nerakstīto likumu. Vācietis, kas uzticīgi pievērsās nepazīstamam strādniekam un kaŗavīram Adolf'am Hitler'am, kad viņš vēl cīnījās par toreiz izsmietās un nievātās partijas varu, neprasiņa nekā cita, kā darbu un maizi. Vācu vīri un sievas, kas pēc tam kā strādnieki, zemnieki, pilsoņi un kaŗavīri stājās valstsvara Adolf'a Hitler'a rīcībā, uzņēmas visas grūtības, lai radītu priekšnoteikumus nacionālā goda aizsargāšanai. Fronte un dzimtene cīnās šais mēnešos un gados tikai ar vienu paroli:

„Cīņa par katru cenu.”

Drošā uzticībā tie nodevuši savu likteni Adolf'a Hitler'a rokās. Un netikai vācieši tam uzticas. Visas Eiropas tautas šobrīd noraugās ass valstu un viņu varonīgo sabiedroto japāņu cīņā, šai savu un draudzīgo nāciju kaŗavīru ieroču brālībā nešaubīgā ticībā, ka viņu uzvara nodrošinās tām laimīgu nākotni.

Kaŗa laiks ir grūts laiks. No kaŗavīriem tas prasa pienākumu veikšanu līdz pēdējai iespējai, no dzimtenes — visstingrāko disciplīnu. Mēs zinām, ka varam paļauties uz mūsu kaŗavīriem. Vīri, kas spēja pārvarēt tik bargas ziemas grūtības un pieveikt tik niknu ienaidnieku, varēs veikt arī visgrūtākos uzdevumus izšķirīgajā ieroču cīņā. Jau priekš vienas nedēļas aitēra viņi iznesa pa visu pasauli speciālziņojuma fanfares par pirmo lielo uzvaru austrumos, 40.000 gūstekņu un kaŗamateriālu ārkārtīgie zaudējumi liecina par iznīcinātāju kauju Kerčas pussalā. Cērčilam nu nākas atkal izgudrot jaunus melu ziņas, lai joprojām krāpētu pasauli. Adolf's Hitler's un viņa kaŗavīri dos no jauna triecienus, līdz būs pieveikti visi ienaidnieki. Kaŗošanai vajadzīgi ieroči, municija un ikdienas maize. To sagādāt ir dzimtenes uzdevums. Tas ir visu Eiropas nāciju un cilvēku pienākums. Kaŗavīrs frontē, kas nejaūtā, kad un kur viņam nāksies cīnīties, var prasīt, lai dzimtene strādātu tādā pašā garā. Tas nozīmē, ka nav svarīgi, ko strādā, bet kā izprot savu darba pienākumu, un katra vīra un sievas darbs veicams tur, kur šis darbs visvairāk nozīmē uzvaras sekmēšanai. Visi šādi soļi un pārkarājumi prasa no tiem, ko tie skar, zināmas grūtības un upurus. Tos diktē dzelzs nepieciešamība panākt cīņā drīzu uzvaru, kas vienīgā atnesīs labāku nākotni. Kur svaru kausos likti miljoniem Eiropas cilvēku likteņi — viņu „būt vai nebūt”, tur jāapkļūst katra atsevišķa cilvēka personīgajām interesēm. Vadonis kā pirmais kaŗavīrs uzaicināja radoša darba strādniekus: „Ražojiet ieročus, ražojiet municiju, ražojiet vēl ieročus!” Šis rīkojums lai ikvienam ir svēts, jo to devis vīrs, uz kuŗa pleciem gulstas Eiropas liktenis. Kas nepaklausa pavēlei vai kaut tikai domās noziedzās pret to, sabotē Eiropas fronti pret boļševikiem, žīdiem un plūtokratiem.

Šais dienās mēs svinam Vasaras svētkus. Tie ir ticības svētki. Sēkla nodota zemei. Zemnieks cer ievākt ražu. Klusā apcerē svētot 1942 gada Vasaras svētkus, domāsim tāpat kā zemnieks par sēklu, kas uzdīgst, paļausimies ticīgi uz dievišķīgo spēku, ka tas tiks augt šai sēklai un tāpat mūsu darba, upuru un pienākumu sēklai, dodot bagātīgu ražu, ko mēs ievāksim! Šīs dienas, nedēļas un mēneši ir mums pārbaudījumu laiks, cīņās un darbos par uzvaru mums jābūt pastāvīgiem, paļaujoties uz Adolf'u Hitler'u.

M. W.

VĒSTURISKO BRĪŽU

AUSTRUMU REICHSMINISTRA A. ROSENBERG'A VIESOŠANĀS AUSTRUMZEMĒ

Vadoņa ieceltā Austrumu Reichsministra A. Rosenberg'a viesošanās Austrumzemē izvērtās par svarīgu politisku notikumu šai lielajā telpā un līdz ar to arī Eiropas jaunizveidošanas darbā. Austrumu Reichsministrs A. Rosenberg's 15. maijā ieradās Rīgā no Berlīnes līdz ar Austrumu ministrijas galvenajiem darbiniekiem. Augsto viesi sagaidīja un apsveica Austrumzemes Reichskomisārs Lohse, ģenerālkomisārs Rīgā Dr. Drechsler's, ģenerālkomisārs Kaunā Dr. von Renteln's, ģenerālkomisārs Minskā Kube, Rīgas pilsētas novada komisārs un komisāriskais lielvecākais Wittrock's. Augstais viesis ieradās sava štāba un Austrumu ministrijas tuvāko līdzstrādnieku pavadīts ar Reichsministra pastāvīgo Austrumu pārstāvi gauleiteru Dr. Meyer'u, ministrijas direktoru Dr. Leibbrantu, gauleitera vietnieku un NSDAP reichschulungsleiteru Schmidt'u, Austrumu preses šefu majoru Cranz'u, nodaļas vadītāju Dr. Kleist'u un oberbereichsleiteru Malletki priekšgalā. Bija ieradušies arī daudzi citi iepemto Austrumu apgabalu vācu militārās un civilās pārvaldes atbildīgie vadītāji, lai piedalītos darba apspriedēs reichskomisāriātā Rīgā. 17. maijā Reichsministrs viesojās Zemgalē, 18. maijā Tallinā un 19. maijā Kaunā.

Reichsministrs A. Rosenberg's Rīgas stacijas priekšā pieņem policistu goda sardzes vlenību parādi. Reichsministram blakus pa kreisi Austrumzemes Reichskomisārs Lohse, pa labi ģenerālkomisārs Kaunā Dr. von Renteln's un ģenerālkomisārs Rīgā Dr. Drechsler's.

Reichsministru A. Rosenberg'u sveic tautu meita viņa apmeklējumā Jelgavā.

Dobelē apsveikuma svinības risinājās pie senās ordeņa pils drupām. Zemgallietes un zemgalieši Reichsministram pasniedza piemiņas dāvanas. Pa kreisi Zemgales novada komisārs brīvkuņģis von Medem's.

NSDAP Austrumu darba iecirkņa svinīga atklāšana Rīgas universitātes aulā.

Reichsministrs uzrunā lūgtos viesus oficiālā pieņemšanā Lielajā Ģildē.

Bogner'a uzņēmums.

VASARAS SVĒTKOS

Kas tas bija, kas tur jāja
Ābolainu kumeliņu?
Tas atnesa kokiem lapas,
Zemei zaļu paladziņu.

Tā teica mūsu senči, vērojot vasaru nākam. Viņi izjuta un piedzīvoja dzīvības spēku jeb garu, kas plūst un parādās visā pasaulē. Viņiem šķita, ka nav nevienas vietas, kur tas nebūtu klāt un neizpaustos šādā vai tādā veidā. Viņi ticēja Dievam, kas nāk ar savu „labumiņu” viņu sētā un tūrumā un nes kokiem lapas un zemei zaļu paladziņu. Viņš rada jaunu dzīvību. Viņš iepriecina savus ļaudis ar jaunu vasaru.

Šī dzejskā valodā letērtiā ticība saskan ar mūsu uzskatu par radošo, dzīvinātāju garu.

Mēs svinam Vasaras svētkus apzinādamies, ka stāvam sakarā ar mūžīgo dzīvības spēku, kas mūs vada un visu valda. Šini apziņā mēs jūtamies vienoti. Tas ir tautas stiprums, kad viens gars visus vieno. Tauta šķeļas un nīkst, kad dažādi vēji pūš un zūd ticība vienotījam garam. Tad nav kopīga pamata.

Diemžēl, mums uzmācās vairākas strāvas. Ļaunākā no tām bija tā, kas laupīja iekšējo brīvību un padarīja cilvēku par vergu. Tas bija boļševisms. Kā inde tas iespiedās tautas sirdī un sāka iznīcināt to, kas labs un svēts. Veselu gadu tas postīja un ārdīja mūsu vienības saiti.

Lai gan pretīgs mūsu psihei un asinīm, boļševisms tomēr ieskrābāja mūsu dvēseli. Pēdas no tā bija redzamas visās vietās. Daudzi nemanot šo to piesavinājušies no šī postīgā gara. Cilvēki nav tie paši, kas bijuši: nav morāliskās apziņas, cilvēcības un goda izjūtas. Boļševistiskā nekultūra skārusi plašākās masas. Tas vērojams kā pilsētā, tā laukos, sabiedrībā, terēdņu starpā un skolā jaunatnē.

Var iedomāties, kas būtu noticis ar mums un par ko pārvērstos mūsu tauta, ja boļševisms būtu joprojām bojājis mūsu dvēseli. Mēs redzam, ko tas panācis krievu tautā 25 gados. Krievi vairs nav tie, kas agrāk, bet viņu vietā radušies mums psihiski sveši un nesaprotami cilvēki, cilvēki bez prieka, bez dzīvības, bez grības, cilvēki, kam it kā dvēsele būtu izrauta no krūšim. Boļševisms ir tāds režīms, kas neatzīst cilvēka cieņu un viņa personu. Tas atmet visu garīgo, augsto un cēlo un tai vietā pieilūdz visu zemo, rupjo un netīro. Tā ir viņu daudzlīnātā „kultūra”. Ir skaidrs, ka tā nespēj cilvēci vest pretī atīstībai, labklājībai un laimei.

Mums jāsaaka paldies Dievam, ka boļševisms pie mums ir beidzies kā tumša nakts. Ar prieku un pateicību sirdī mēs varam svētīt Vasaras svētkus un vienoties lūgšanā, lai no jauna uzliesmotu Dieva gars, kurš šķīstītu latvju tautu no visa tā ļaunā, kas pieilūpis no boļševisma zaņķa. Mēs gribam ticēt mūsu tautas morāliskajam spēkam un viņas izveseļošanās iespējai. Mēs ceram, ka izsūdis melu un tumsības gars, kas skaldījis un sējījis nauda sēklu mūsu vidū. Tas nolīks, kad atkal, tāpat kā senos laikos, Dievs nāks mūsu sētā un tūrumā, kad viņš nesis mums savu svētību.

Df. V. Sanders.

Pirms 23 gadiem

1919. gada martā sāka ofensīva pret boļševiku spēkiem Kurzemē sekmējās, un jau marta beigās visa Kurzeme bija atbrīvota. Apvienotie latviešu un vācu spēki bija sasnieguši Liehupes līniju — izejas pozīcijas galvenajam triecienam pret Rīgu. Dažādu apstākļu dēļ šis trieciens novēlojās, un operācijas Rīgas frontē sākās tikai maija otrā pusē. Lai gan operāciju sākums bija nolikts uz 21.—22. maiju, tomēr atsevišķos frontes sektoros sīvas cīņas iedegās jau pirms tam. 18. maija rītā boļševiku spēki, spēcīgas artilērijas un dažu bruņotu tvaikonīšu atbalstīti, iesāka uzbrukumu latviešu kara spēka novietojumam no jūras līdz Lielupei, reizē ar to mēģinot pārceļties pie Pavasara muižas pāri Lielupei un uzbrūkot arī Kalnciemam.

Galveno triecienu boļševiki vērsa šaurā joslā pa jūrmalas kāpām. Te boļševiku spēkiem stāvēja pretī kapteiņa Zolta rota, un te notika arī visdrāmātiskākais gadījums visā cīņu norisē. 17. maijā, tāpat visu nākošo nakti, kāpās plosījās vētra, un smalkās kāpu smiltis neatturami spiedās ložmetēju mehānismos. Nākošajā rītā, sākoties kaujai, kapteiņa Zolta rotas ložmetēji darbojās tikai ar lielām pūlēm un beidzot galīgi apstājās. Arī ar šautēņu uguni kritiskajā brīdī gadījās klizma. Ložmetējiem derēja tikai vācu patronas, bet šautenēm — krievu. Rotai bija tikko piesūtīts municijas papildinājums krievu patronu kastēs, bet, uzplēšot kastes, tanis atrada vācu patronas.

Ložmetēji nestrādāja, un šautenēm atvestā municija nederēja.

Boļševiku pārspēka māktā, rota atgāja aiz Kaugurciema pirmajām mājām. Tā radās ļoti bīstams stāvoklis, jo boļševiki, iedami uz priekšu, apdraudēja visu frontes iecirkni pie Slokas. Kapteinis Zolts to labi apzināja. Salasījis ap sevi savus karavīrus, viņš tiem īsi pateica, ka atliekot tikai viens: glābt pārējos cīņas biedrus un mirt kā varoņiem cerībā uz uzvaru. Un rota kā viens vīrs ar savu drošsirdīgo komandieri priekšgalā metās durkļu cīņā pretī uzbrūkošo boļševiku pārspēkam.

Viens no pirmajiem šai nevienādajā cīņā krita kapteinis Zolts. Smagi ievainoja virleitnantu Kinci — viņam izšāva abas acis. Gandrīz bez vadības palikušie rotas karavīri, ne par ko vairs nebēdādami, niknā tuvā cīņā devās virsū pārsteigtajiem boļševikiem un straujā triecienā tos tāli atsvieda. Pēc tam arī pārējā frontē kaujas troksnis drīz apklusā.

20. maija vakarā latviešu atsevišķās brigādes štābs saņēma pavēli uzbrukt Rīgai. Pēc šīs pavēles latviešu daļām un landesvēram, dzelzs divīzijas pabalstītiem, bija uzdots naktī no 21. uz 22. maiju pāriet uzbrukumā frontē no Svētes ietekas līdz jūrai un ieņemt Rīgu. Dzelzs divīzijai bija dots virziens Jelgava—Rīga. Tiešais uzbrukums bija jāzudara trīs kolonnām, ko vadīja majors Fletcher's, pulkvedis Balodis un kapteinis Puriņš.

Rīgas atbrīvošana. Triecienu grupa uz Libekas tilta.

22. maija rīta agrumā noteiktajā laikā majora Fletcher'a un pulkveža Baloža kolonnas sāka uzbrukumu. Bolševiku pretošanās visur salauza, un jau ap plkst. 10 abas kolonnas savienojās pie Dzīlnām.

Majora Fletcher'a kolonna no Dzīlnām devās tieši uz Rīgu, visu ceļu nesaudzīgi vajājot satriekto ienaidnieku. Jau ap plkst. 11 kolonnas galva barona Manteufel'a un hauptmaņa v. Medem'a, tagadējā Zemgales novada komisāra, vadībā pārdrošā tempā piesteidzās pie Daugavas tiltiem un nokļuva pilsētā. Lai gan bolševiku pretestība bija liela, tomēr barons Manteufel's ar nedaudziem kaņavīriem spējēja straujā triecienā ieņemt citadeli un atbrīvot tur apcietinātos pilsoņus. Šai cīņā Hans v. Manteufel's krita.

Drīz vien palīgā piesteidzās landesvēra daļas un izklidināto bolševiku spēkus pilsētā iznīcināja. Ap plkst. 19 Rīga bija no bolševikiem atbrīvota.

Latviešu kaņaspēka daļas no Dzīlnām ap plkst. 13 tuvojās Pipķiem, kur bolševiki sīvi aizstāvējās. Bet bolševiku pretestību drīz salauza. Tie steidzīgi atkāpās uz Pūpi un tālāk uz Daugavgrīvu, kur pārcēlās pāri Daugavai.

Slokas rajona kolonnai, ko vadīja kapteinis Puriņš, kaujas darbība bija jāsāk ar atvairīšanu, jo bolševiki jau no agrā rīta bija pārgājuši uzbrukumā. Tomēr arī šie bolševiku pretestība bija veļta, un jau plkst. 18 visas Slokas kolonnas daļas atradās Priedaines stacijas rajonā.

Pēc jūrmalas rajona iztīrīšanas un Daugavas līnijas sasniegšanas 23. maija rītā arī latviešu brigāde ienāca Rīgā.

Rīgas ieņemšana pierādīja visu zemesargu augstās kaujas spējas, un šī operācija galīgi satrieca bolševiku Kurzemes grupas spēkus.

H. A.

Neizturēdami spēcīgo triecienu, bolševiki paniskās bēgļās atstāj Rīgu.

Arkla lemeša skanīga balss aicina kādas vācu zemnieku skolas meitenes kopīgā pusdienās.

Zemnieki un Skolas Sola

Zemnieki ir nacionālsociālistiskās valsts pamats. Valsts zemnieku organizācija (Reichsnährstand) aptver visas praktiskā darba, zinātnisko pētījumu un zemnieku izglītības pasākumus un bez tam arī arodapmācību institūtus. Šīs organizācijas nodaļas atsevišķās valsts daļās uztur īpašas zemnieku skolas, kur vācu lauku iedzīvotāji gūst praktiskas zināšanas un gara izglītību. Mūsu uzņēmumos redzam kādu zemnieku skolu Vartegauā. Šeit nepārtraukti notiek vairāku nedēļu kursi jaunajām zemniecēm. Pēc šo kursu beigšanas viņu uzdevums ir gādāt par sava ciema jaunatnes praktisko un politisko audzināšanu. Skaidrās telpās pēc jaunākajām tehniskajām un tautas izglītības metodēm kursu dalībnieces iepazīstina ar vācu tautas vēsturi, zemnieku uzdevumiem un viņu svarīgo misiju nācīgas pagātnē un nākotnē. Līdzās praktiskajam darbam šai skolā kā speciālus priekšmetus māca arī iedzimtības teciju un rasu mācību. Pietiekoši daudz laika, saprotams, veltī arī fiziskajai audzināšanai. Jaunās zemnieces te sāk saprast, ka arī lauku iedzīvotājam, kas strādā smagu darbu, sports ir spēku atjaunojošs un izlīdzinošs. Priekšlasījumi par zemnieku mājas kultūru un citiem tematiem kursistes izglīto par krietnām namamātēm un labām savu bērnu audzinātājām. Vartegauas zemnieku skola ir piemērs līdzīgām skolām, kas pastāv visos Vācijas novados. Tās palīdz dot vācu lauku iedzīvotājiem aizvien plašākā mērā tos praktiskos un garīgos pamatus, kas nepieciešami viņu lielo uzdevumu veikšanai.

L. N.

Pa kreisi apakšā: Interesanta ir vēstures stunda, kas noskaidro zemnieku misiju pagātnē un nākotnē.

Pa labi apakšā: Iedzimtības mācība nostiprina rases jaunatņu izpratni un padziļina dzīves jēgu.

Pa labi augšā: Skolnieces ievada savas dienas gaitas ar apvidus skrējienu rīta vingrošanas stundā.

Pa labi: Mājrūpniecība un tautas māksla kopīgi veido mājas kultūru. Zemnieku skolas padziļina tautiskās mājas kultūras izpratni un mīlestību.

Pa labi apakšējā stūrī: Vingrošana nepieciešama arī lauku jaunatnes miesas un gara spirtumam.

Pats Lajemola arCh

Foto Laikmeta arch.

Vai rūpīgs lauksaimnieks te pūlējies aizsargāt savu rudzu dravu pret salnām? Nē, pētnieki pirms ziedēšanas iesaiņojuši rudzu vārpas pret svešu apputekšņošanu.

Cīņā pret kartupeļu vaboli tagad ar labiem panākumiem lieto arsēna šķīdumu.

ZINĀTNE CĪNĀ PAR MAIZI

Anglija šoreiz ir pievilusies. Otrreiz tai vairs neizdosies ar blokādi salauzt Eiropas tautas. Vācijas rūpīgā saimniekošanas politika pilnīgi nodrošina vācu tautas un to miljonu kaņavīru apgādi, kas tagad cīnās visās frontēs par Jauno Eiropu. Pat vēl vairāk. Ar saviem krājumiem Vācija ir palīdzējusi arī citām tautām, kam angļu blokāde draudēja ar badu.

Izdarot tālredzīgus ierobežojumus, vācu tauta arī kaņā laikā ir pietiekami nodrošināta ar pārtiku. Pateicība par to pienākas ne mazāk vācu zemniekam, kas arī nelabvēlīgos apstākļos sasniedz relatīvi labākās ražas visā Eiropā. Šai lielajā cīņā par tautas pārtikas nodrošināšanu uzticams un visai noderīgs lauksaimnieka sabiedrotais ir zinātne. Daudzos institūtos un izmēģinājumu saimniecībās risinās nepārtraukts zinātnisks darbs, nolūkā izvēlēties izdevīgākās augu kultūras un izaudzēt vērtīgākās šķirnes, kas nodrošinātu iespējami visaugstākās ražas. Pirmreizējus sasniegumus šai darbā uzrāda visā pasaulē slavenais Keizara Wilhelm'a institūts Minchebergā. Te strādājošo zinātnieku un pētnieku divi galvenie uzdevumi ir: pirmkārt, uzlabotu, ražīgāku un pret klimatiskiem apstākļiem izturīgāku cilvēku un lopu barībai noderīgu kultūraugu šķirņu izaudzēšana un, otrkārt, izaudzēt pašu zemē tādus augus, kuņu produktus Vācija līdz šim ieveda no ārzemēm. Bez tam institūts nenoguris pūlas atrast uzlabotas metodes lauksaimniecības kaitēkļu apkaņošanā. Tā, piemēram, kartupeļu audzēšanu apdraud vesela armija dažādu slimību un kaitēkļu, no kuņiem bīstamākie ir kartupeļu lakstu puve un kartupeļu vabole. Pret abiem nodrošināts ir Vidusamerikas savvaļas kartupeļu augs. Minchebergas augumājas izmēģinājumos tādēļ noskaidro, kā vislabāk apvienot vācu kartupeļu šķirņu ražību ar izturību pret slimībām un kaitēkļiem. Tur pamatīgi izpētī bīstamās kartu-

peļu vaboles attīstības gaitu, lai sekmīgāk varētu pret viņu cīnīties, vai arī šai nolūkā aprasina izmēģinājumu laucīņus ar arsēnu un citiem šķīdumiem. Tur krusto magoņu šķirnes ar augstu eļļas saturu ar tādām, kas satur daudz ārstniecībā nepieciešamā morfīna. Tāpat notiek mēģinājumi Vācijā izaudzēt Āzijas kultūraugu — sojas pupu, kas bez augstā olbaltuma satura dod arī vērtīgu eļļu margarīna ražošanai. Dārkopībai ir nepieciešami izaudzēt pret salu izturīgas augu šķirnes. Šai ziņā sevišķu vērtību tagad veltī krūmu pupai. Tāpat svarīga ir arī graudkopības uzlabošana. Bez izturības pret salu, jāpanāk arī lielāks miltu briedīgums un līdz ar to lielāks maizes piecumps un labas maizes miklas īpašības mīcīšanā.

Vai esat redzējuši augoņas vārpas papīra kullītēs? Izmēģinājumu saimniecībās atrodami veseli labības lauki, kur katra vārpa rūpīgi iesaiņota. Ne jau kādas burvības dēļ, ne arī lai izceltu maizes labības vērtību, bet gan nolūkā aizsargāt katru ružu vārpu no svešas apputekšņošanas. Līdzīgi jārikojas arī jaunu augļu šķirņu izaudzēšanā. Lopkopībā liela nozīme ir arī jaunajai, saldajai lopbarības lupīnai, ko izaudzējis Keizara Wilhelm'a institūts.

Jau šie nedaudzie piemēri rāda, cik liela nozīme ir zinātnēi kā lauksaimniecības sabiedrotajai tautas pārtikas nodrošināšanā, padarot to neatkarīgu no ārējiem pievedumiem. Šie pētījumi noder ne vien Vācijai, bet visai Eiropai, jo Vācija vēlas veicināt vispārējo labklājību un jau daudzām zemēm ir palīdzējusi ar jaunām, izturīgām kultūraugu šķirnēm un ar savu plašo pieredzi zemkopības tehnikā.

L. V.

Pētnieki izmēģinājumos cenšas arī lopbarības lupīnām panākt augstāku barības vērtību.

Daudz pūļu prasa kartupeļu stādu izturības izmēģināšana pret slimībām un kaitēkļiem.

Ari magoņu ziedi pēc krustošanas tiek iesaiņoti, lai aizsargātu tos no kukaiņu pieņestiem ziedputekļiem.

(Pa labi.) Sevišķa mašina pārbauda selekcionētās maizes labības miklas īpašības.

LATVIJAS ĢENERĀLAPGABALA PAŠPĀRVALDES ĢENERĀLDIREKTORU SVINĪGA IEVEŠANA AMATĀ

Ar austrumu apgabala Reichskomisāra ziņu Latvijas ģenerālkomisārs Rīgā valsts padomnieks Dr. Drechsler's 9. maijā savās dienesta telpās pieņēma Latvijas ģenerālapgabalam ieceltos pašpārvaldes ģenerāldirektorus un ieveda tos amatos. Ģenerāldirektoru vārdā iekšlietu ģenerāldirektors ģen. O. Dankers

Bogner'a uzņēmums.

ģenerālkomisāram Dr. Drechsler'am nodeva svinīgu solījumu uzticības pilnā sadarbībā veikt savus pienākumus un veltīt visus spēkus dzimtenes labklājībai. Uzņēmumā — no labās: ģenerālkomisārs Rīgā Dr. Drechsler's, izglītības un kultūras ģenerāldirektors rektors prof. Dr. Mārtiņš Prīmanis, tehnikas un

satiksmes ģenerāldirektors dipl. ing. Oskars Leimanis, saimniecības ģenerāldirektors mag. oec. Voldemārs Zāgars, finanču ģenerāldirektors Jānis Skujevics, tieslietu ģenerāldirektors mag. iur. Alfreds Valdmanis, kontroles lietu šefs Pēteris Vanags un iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Oskars Dankers.

PADOMJU PARADĪZE — Berlīnē atklātā izstāde rāda padomju zemes īstenību.

Tūkstošiem skatītāju izstādē vēro šausmu ainas bolševiku izsūtīto nometnēs, kur nelaimīgajiem atņemta katra cilvēciskas dzīves iespēja.

Arī Minskā blakus greznajai operas celtnai sagruvušās būdās mītnājās nožēlojami „padomju paradīzes” iedzīvotāji.

Skats čekas pagrabos, kur mocību māksla sasniegusi augstāko pakāpi, liek izstādes apmeklētājiem šausmās nodrebēt.

Foto Atlantic.

KARA aiņas

Vācu kajavīri atpūtas brīdī Jaujas Melnās jūras dienvidnieciskai burvībai. Tagad Krimā nav laika atpūtai, visa zeme dreb vācu ieroču vareņajos un uzvaru nesošajos grāvīnos.

Foto: Atlantic (1), Scherl (2), Weltbild (!)

Satiksmē pa stiepu pāri kādai upei austrumos. Tā vācu tehnika un atjaunība palīdz nodrošināt cīņu iznākumu.

Smagās zenītartilērijas lielgabals pozīcijā. Daudzie gredzeni ap lielgabala stobru liecina par notriektajām ienaidnieka lidmašīnām.

Pavasara atgriešanās padomju zemē savienota ar lielām grūtībām kajavīriem un visiem ceļu lietotājiem.

Ari tālajos ziemeļos darbojas vācu zemūdenes. Attēlā kāda zemūdene uzņem torpēdas no zemūdeņu pavadkuģa.

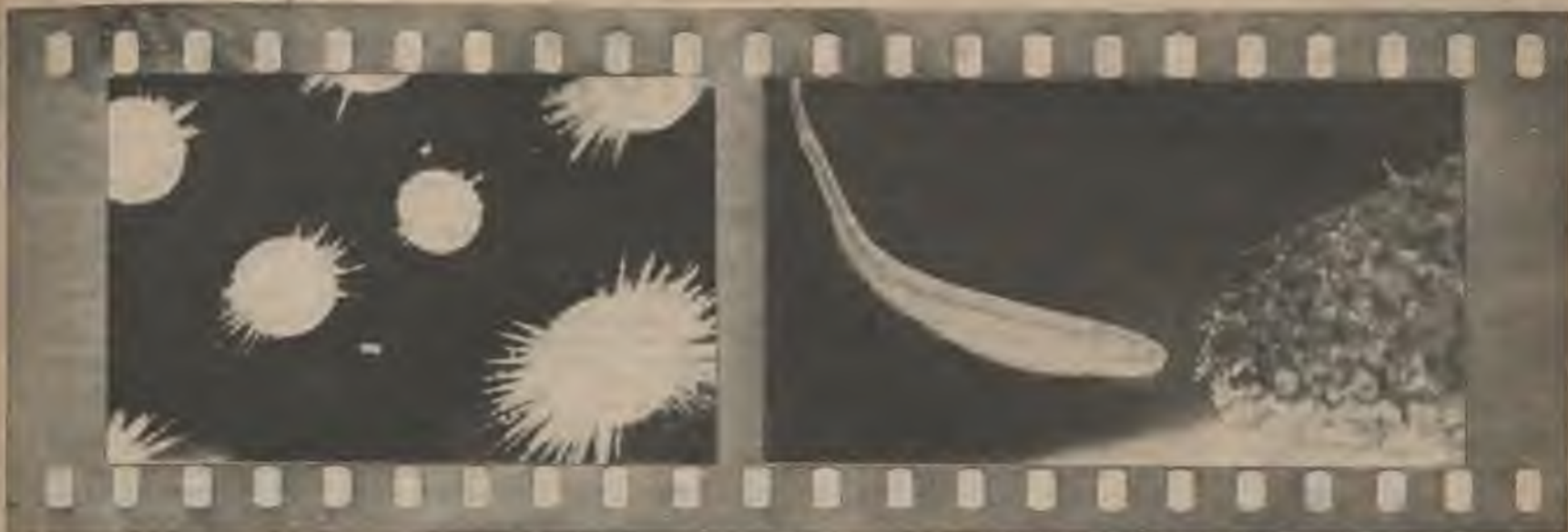
KULTŪRFILMU TAPŠANA

Hertha Jülich'a ir vienīgā sieviete Vācijā, kas ar mikrokameru izseko sīkbūtnu noslēpumainajai dzīvei. Viņas uzņēmumi mūs iepazīstina ar mikrobu un šūnu sarežģīto uzbūvi. Ipaši jāmin Jülich'as kultūrfilmas „Asinis ir pavisam savāda sula” un „Dzīves mistērija”

Foto Laikmeta arch.

No svešās „liliputu pasaules” mums atspīd nepazīstamo sīk-
būtņu gaisma. Uzņēmumā mikroskops rāda saules dzīvnieciņu
dīvaino formu.

Filmu kamera iespiežas visapslēptākajos dabas stūrīšos. Jūras
dziļumā tā notvērusi kādu adatu zivi, kas pašreiz grasās uzbrukt
jūras gurķim.

Ar lielu uzmanību un rūpību filmas režisors pūlas uztvert
mikrofonā putnu dziesmu. Bieži dažu minūšu prieks par jauki
izdevušos uzņēmumu prasījis ilgu gadu pūles.

Kaŗa laikā angļu filmu rūpniecība pilnīgi apsikusi. Arī ame-
rikāņi vairs raŗo tikai propagandas filmas masu kūdiŗanai. Tai
paŗā laikā vācu filmrūpniecība vēl arvien spēj pilnīgi apmieri-
nāt Eiropas kinoteāŗu prasības. Sadarbībā ar visu Eiropas
valstu filmsabiedrībām arī kaŗa laikā rodas arvien jaunas skaŗ-
filmas.

Sekmīgi turpinās arī kultūrfilmu raŗoŗana. Ir zināms, ka arī
līdz ņim visas labākās kultūrfilmas deva Vācija. Kultūrfilmu
uzņemŗana ir sareŗģīts, grūts un ilgstoŗs darbs. Gan laborāto-
rijās, gan brīvā dabā sic kameras un uztveŗ dzīves daudzveidību.
Meŗu vientulībā kamera caur teleobjektīvu no droŗa attāluma
novēro retu zvēru dzīvi. Klusā darbistabā un laborātorijā laika
izslēdzēji uzņem spilgtajā spuldŗu gaismā plaukstoŗo ziedu tik-
ko manāmas kustības. Mikrokamera pēti sīkbūtņu pasauli un
atklāŗ mums visapslēptākos dabas brīnumus. L. V.

Dr. Martin's Rikli — kultūrfilmā „Svens
Hedins” — ar savu lielkameru valda gaisā,
ūdenī un virs zemes. Viņŗ ir zinātnieks,
radītājs un mākslinieks, kuŗa filmām ir
milzu nākotnes nozīme. →

Sumbra vareno pirmatnāgo hauroŗanu mikroloņa
notvert nav viegli. Pēŗ ilgām pulēm radio repor-
tāŗis ir piekļuvis nesavaldīgam dzīvniekam, bet
vajag daudz veiklības, lai izvairītos no viņa nīkņā
uzbrukuma.

Reichsmarŗala Goringa 1934 gadā ierīkotajā
sumbru parkā ganŗs daudz ņo seno, retu dzīv-
nieku. Uta's filmu režisors Dr. Ulrich's K. T.
Schultz's izdara pēdejos uzņēmumus kultūrfilmā
par sumbru dzīvi. Varenie dzīvnieki miermīlīgi
ganŗs krāŗnajā parkā, bet dusmu brīdī tie var
kļūt neganti un bīstami.

Saulpuķes košie un saulainie ziedi raksturīgi Rumānijas ainavai. To var dēvēt par tautas puķi. Bet Rumānijā tā nav puķe vien, bet svarīgs lauksaimniecības kultūraugs ar plašu tautsaimniecisku nozīmi. Labā ariņzeme dod bagātas saulpuķsēkļu ražas, kas nodrošina eļļu un lopbarības raūšus pašu zemei un eksportam.

Pa labi: Donava Kazaņas šaurumā laužas cauri klinšu aizai, ko dēvē „Dzelzs vārtus”. Varenā straume te tikai 165 m plata un sasniedz 60 m dziļumu. Cieši gar kreiso upes krastu vijas lielām pūlēm izbūvēta šoseja, bet labajā krastā pie klints piestiprināta senās Dākijas iekārotāja ķēzara Trajāna piemiņas plāksne.

RUMĀNIJAS ATZELŠA

Balkānu pussalas telpā Rumānijai svarīga vieta. Nozīmīgais ģeopolitiskais stāvoklis, ražīgā lauksaimniecība un Eiropas lielākā naftas produkcija nodrošina tās vietu jaunajā Eiropā.

1941. g. 22. jūnijā, līdz ar Vāciju sākot karu pret Padomju savienību, Rumānijas karaļvalsts platība bija 200.000 kv. km. Tā piekļaujas Karpatu kalnu dienvidaustrumu puslokam un arī pārējā daļā pa lielākai tiesai ietveras dabīgās robežās. Rumānijas austrumu krastus apskalo Melnās jūras viļņi, no Padomju savienības to atšķir Prutas upe un dienvidos no Bulgārijas — Donava, kas savā ķejas tecē ielokas rumāņu zemē.

Karpatu kalni sadala Rumāniju trīs ģeogrāfiskos novados: Valachijā, Moldavijā un Transilvānijā. Valachija apņem auglīgo Donavas līdzenumu, kamēr Moldāvija stiepjas pāri kalnainam apvidum uz austrumiem no Karpatiem, bet Transilvāniju ieslēdz Karpati un Ungārijas robeža. Karpatu kalni, kas sastāv no pirmatnējiem zemes iežiem, daudzas galotnes izslējuši pāri par 2000 metru virs jūras līmeņa.

Visā Dienvidaustrumeiropā un līdz ar to arī Rumānijā ievērojamākā upe ir Donava. Tā ir zemes galvenais satiksmes ceļš. No parējām upēm mazākiem kuģiem piemērota ir Pruta, Mureža un Bega.

No Rumānijas 17,2 miljoniem iedzīvotāju vairums nodarbojas ar zemkopību. Bez galvaspilsētas Bukarestas valstī ir vēl tikai 3 lielpilsētas — Jasija, Galaca un Temešburga. Pārējās pilsētas nesasniedz 10.000 iedzīvotāju. Pati Bukaresta atrodas Donavas līdzenumā 70 km attālu no upes. Vēl pirms 25 gadiem Bukaresta vairāk līdzinājās lielam ciemam, kaut arī toreiz jau bija redzamas dažas pilis un vietējās aristokrātijas — bojāru nami. Bet tie bija paslēpti vecos, skaistos dārzos. Pilsētā nebija vēl ne brūģētu ielu, ne kanalizācijas. Tagad iedzīvotāju skaitu Bukarestā vērtē uz veselu miljonu. Pašas pilsētas aina ir ļoti nenoteikta un mainīga. Neticami daudz namu te ceļ no jauna, bet daudz arī noplēš. Pilsētai raksturīgas ir būvju sastatnes un uzplēstas ielas. Ja bukarestietis pēc vairāk kā divi gadiem atgriežas mājās, viņš savu pilsētu vairs nepazīst. No tiem, kas tagad dzīvo debesskrāpjos, lielākā daļa dzimusi māla būdās. Arhitektūrā un tehnikā Bukarestā rīkojas pēc principa: „Dodiet man visjaunāko. Dodiet man visdārgāko!” Rodas jautājums, kādēļ tieši pēdējo piecu gadu laikā Bukaresta piedzīvojusi tik pasakainu attīstību. Atbilde ir viena — valūtas noteikumi. Senāk Rumānijas bagātība aizplūda uz Rivjeru, uz Parīzi, uz Šveici. Tagad nauda piespiesta palikt pašu zemē. Un

Foto Laikmeta arch.

Bukaresta, nesēn vēl plaša dārzu pilsēta, tagad kļuvusi par modernu lielpilsētu, kur blakus seno laiku greznajām pilīm un pus-sagruvušām māla būdām paceļas moderni debesskrāpji 10—15 stāviem. Lielpilsētas putekļu mākoņus novērš neskaitāmas strūklakas un mākslīgu ezeru sistēma.

Kalnu ganu tauju skumīgajās melodijās atskan to paudžu sāpes, kas stiprā ticībā ciešušas par Rumāniju. Rumāņu tautas mūzika ir dziļi dvēselīga, tā izteic „ilgas pēc nepazītas laimes, dabas prieku un bēdas,” kā to raksturo rumāņu dzejnieks Stans Golestāns.

KA

Rumāņu zemnieks ar sīkstu mīlestību turas pie savas zemes. Vairāk kā pusi no visas aņamzemes ieņem sīksaimniecības platībā līdz 5 ha. Tādēļ Rumānijā laukstrādnieku netrūkst — uz 1 kv. km aņamzemes ir 100 lauksaimnieciska rakstura iedzīvotāju — bet zeme neliek intensīvi apstrādāta un dod tikai pusi no Vācijas vidējās hektara ražas. Tagad rumāņu zemniekam nāk talkā Vācijas mašīnas un intensīvas zemkopības pieredze.

vokli un turpmākās attīstības izredzēm, atzina, ka tauta, kas par savu iekšējo vienību lējusi asinis, arī turpmāk var vadīties tikai no nacionālās vienības politikas. Rumānijai nav vajadzīgas skanīgas programmas, bet gan droši vīri, kas vadītu rumāņus viņu lielā uzdevuma pildīšanā Eiropas dienvidaustrumos.

Rumānija zina, ka šis karš ir smagu ciešanu laiks visām tautām. Bet viņa arī ir pārliecināta, ka šīm ciešanām sekos Eiropas vienoto tautu uzvaras. Un šai uzvarai Rumānijas valsts vadītājs maršals Antonesku tagad ziedo visus savas bagātās zemes spēkus.

Kl.

Pa labi: Lauku koka baznīca Transilvānijā. Rumāņu garīgā kultūra celta uz diviem stipriem balstiem — uz tēvzemes mīlestību un reliģiju. Viņu augstākais tikums ir pienākuma sajūta pret senču asinīm un svēdriem slacīto zemi.

Apakšā: Mājrūpniecība un tautas māksla Rumānijā sasniegusi augstu līmeni.

tikai tagad isti redzams, cik rumāņu zeme bagāta.

Garš un grūts ceļš Rumānijai bija jānoiet, līdz nonāca līdz tagadējai maršala Antonesku vadītai valsts vienībai. No seno romiešu Dācijas provinces viduslaikos izveidojās Moldāvijas un Valachijas pirmu valstis. 14. gadsimtā tās nonāca turku varā, no kurās tās atbrīvojās un apvienojās vienā valstī tikai 1861. gadā. 1881. gadā Rumānija kļuva karjvalsts.

Karalis Karols nikni apkaņoja visus celtnieciskos spēkus un nespēja pretoties bolševiku imperiālismam. 1940. g. 28. jūnijā Staļins ar varu ieņēma Besarabiju. 6. septembrī karalis Karols atteicās no troņa. Viņam sekoja dēls Michails, un ģenerālis Antonesku pārņēma valsts vadību, lai kaldinātu jaunās Rumānijas likteni. 1940. g. 23. novembrī Rumānija pievienojās triju valstu pakta jaunās kārtības frontei, un šodien viņas varonīgie kaņavīri cīņā ar bolševikiem jau atkal atguvuši Staļina nolauptos un apspiestos apgabalus un droši stāv plecu pie pleca ar vācu kaņavīriem pret padomju draudiem.

Droši un nešaubīdamās Rumānija iet pretī Jaunajai Eiropai. Valsts ministru prezidenta vietas izpildītājs Michails Antonesku, izteikdamies par Rumānijas pašreizējo stā-

JULIJĀ VECĀJOS PRECĪBU VALGOS

(3. turpinājums.)

Viņi saskandināja glāzes un kļiedza: „Uz jaunās saimnieces veselību!”

Saimniece ienākot pukojās:

„Kas tad šī par jauno saimnieci? Vēl jau lāga nav degunu apsildījusi un no lauku darbiem nekā nesaprot.”

Bet Jozis pasteidzās stāvokli glābt:

„Saimniec, vai tad nu ir laiks nopietnām runām, kad tik daudz šņabja galvā? Tas jau tik pa jokam, šovakar viss pa jokam.”

Saimnieks piecēlās, smējās un ķērcā: „Tas jau viss pa jokam! Šovakar mēs tā jokosim, visu nakti jokosim kā vēl nekad! Bet tagad nu kroņus galvā, nu visiem jā-ligo, un iesim dedzināt darvas mucu!”

Viņš gāja tīri stīvām kājām ārā. Saime sāka ligot un virzīties uz durvju pusi.

Saimniekam kājas labi neklausīja, kad viņi kāpa kalniņā, kur atradās stabs ar darvas mucu. Citi visi jau bija augšā. Marija viņam palīdzēja uzkāpt. Viņa tagad tam cieši piespiedās, apkampa to ap viduci un gandrīz nešus uzrāva kalnā.

Kad muca jau dega staba galā, Mariju sūtīja pēc alus un siera. Jozis gribēja līdz iet, bet saimnieks stājās ceļā un aizliedza. Marija aizgāja un drīz vien bija klāt ar dzeramo un ēdamo.

Visu laiku ligojot un dzeņot, alus ķipsis bija atkal tukšs, siers apēsts. Jozis zēlojās par auksto nakti un teica, ka vajadzētu atnest arī kādu pudeli degvīna, lai sasildītos. Bet degvīns bija ieslēgts skapī, un saimnieks pats glabāja atslēgas. Marija prasīja, lai dodot viņai atslēgas, saimnieks nedeva. Viņam tad pašam jāejot. Marija gāja līdzī, lai atnestu arī alu.

Kad viņi iegāja siltajā istabā, bija tik patikami. Saimnieks izņēma no skapja degvīna pudeli. Marija gribēja iet pagrabā pēc alus. Saimnieks saņēma viņas roku un nelaida, lai vēl paliekot. Izdzeršot vēl kādu šņabīti divi vien. Marija pārmeta tam, ka jau esot diezgan dzerts un labāk lai vairāk nedzeņot. Tad saimnieks izņēma kādu vīna pudeli, pielēja glāzes, un nu abi klusēdami dzēra vīnu.

„Esat gan jūs labs saimnieks,” teica Marija. „Par tādu labu sirdi es jums došu uz Jāņiem vienu skūpstu.”

Viņa to apkampa un noskūpstīja.

Vecais vīrs bija tik satraukts un laimīgs, ka tam gandrīz sakāpa asaras acīs. Viņš atkal nevarēja nekā parunāt. Tad runāja Marija:

„Se istabā patiesi tik silti un jauki! Kāpēc mums iet vēl atpakaļ pie ugunīm, kad ārā tik auksts.” Viņa spieda tā roku.

„Tu uzminēji manas domas,” runāja saimnieks. „Man arī patiktos labāk še palikt. Bet tas šņabis un alus, ko darīsim ar šņabi?”

„Es pasaukšu Jozi, lai atnāk pakaļ. Kur tas teikts, ka mums jānes viņiem klāt? Lai dzeņ pašī savu šņabi!”

Tā viņi arī darīja. Jozis atnāca un paņēma degvīna pusstopu, alus ķipi, bet Marija piekodināja tam tik drīz mājās nenākt. Un lai sakot citiem, ka Marija ar saimnieku arī tūliņ būšot. Jozis to saprata un piedūra tai divdomīgi ar elkoni. Tad viņš aizgāja.

Marija ņēma vīna pudeli un piepildīja glāzes.

„Cik jauki, saimniec, ka mēs nu beidzot vieni un netraucēti! Es visu laiku ilgojos tāda brītiņa, nu tas pienācis pašā Jāņu vakarā.”

„Jā, kas to būtu domājis... Marij, cik tu esi jauka! Šovakar vēl vairāk nekā citas reizes. Es brīnos un nevaru atbrīnīties. Neņem man jaunā, tādām vecam krakim...” Viņš bija tuvu raudām un nevarēja vairs tālāk parunāt.

„Kas nu runās par vecumu un vēl Jāņu vakarā! Tad jau visi jauni, tikai jauni vien, un es, saimniec, jūs apbrīnoju, cik jūs vēl esat jauns un žirgts. Tad jau lai Jozis tiek tik līdzī.”

„Jauns jau nu gan es tagad drusku jūtos, bet tik traki jau nu nav...”

Marija piesēdās tam klāt un aplika roku ap viduci. Tad viņa paskatījās uz lampu un atkal piecēlās.

„Kam dedzināt tik lielu lampu, ja nav neviena cilvēka mājās,” viņa teica. Tad viņai ienāca cita doma galvā, un viņa lampas uguni nenoskrūvēja zemāk. „Kāpēc mums vispār te jāpaliek istabā, kur sveši līgotāji varētu caur logu redzēt. Iesim labāk parunāties tur, kur pavisam tumši!”

„Cik tu esi gudra un apķērīga, Marij! Protams, ka te mūs varētu ieraudzīt.”

„Iesim labāk uz kūtsaugšu! Neviens nezina, ka mēs tur esam.”

Marija viņam palīdzēja uzkāpt.

„Bet ja nu tomēr kāds tur uznāktu,” bailojās saimnieks.

„Tur nu gan nelīdīs neviens. Un kamēr viņi būs izlīgojušies, mēs jau būsīm atpakaļ.”

Viņi abi gāja izrunāties.

Pie darvas mucas saradās kaimiņi un līgotāji, un, kamēr nu visi izlīgojās, pagāja labs laiks. Tad viņi nāca uz mājām un pa paradumam gāja istabā, lai aplīgotu saimnieku. Bet saimnieka tur nebija. Par to nu visi smējās un uzjautrinājās. Lai tas sevišķi nedurtos acīs, saimniece gribēja glābt stāvokli un pacienāja līgotājus. Arī degvīns viņai bija, jo saimnieks bija aizmirsis atslēgu durvīs.

Jozim tūlī radās aizdomas, tas, lai gan bija sadzēries, kļuva greizsirdīgs. Viņš izskrēja ārā, stipri sauca:

„Saimniek, nāciet mājās, sanākuši līgotāji!”

Neviens neatsaucās. Mariju jau nav vērts saukt, viņš domāja, tā jau neatsauksies.

Pēkšņi viņam likās, ka tie abi aizgājuši uz šķūni. Viņš devās uz turieni. Viņš pavēra lielās durvis, sauca saimnieku. Neviens neatsaucās. Viņš izložņāja palieņņus. Par velti. Viņš nāca atpakaļ un stāstīja viesiem, ka saimnieks ar Mariju abi aizgājuši uz kaimiņiem līgot. Nu tad arī viņiem esot laiks doties ceļā un meklēt saimnieku.

Pēc kāda laiciņa viņi aizgāja uz kaimiņiem.

Saule jau bija uzlēkusi, kad Jozis ar citiem līgotājiem ieradās atkal Grāpīšos. Viņš tiem bija iestāstījis, ka saimniekam esot vēl daža laba šnabja pudele skapī.

Saimnieka tomēr nebija savā gultā. Viņa radniece bija uztraukusies un bāra Jozi, ka tas atvedis vēl tik agrā rītā ciemiņus. Esot jau viss izdzerts un apēsts. Viņa domāja ar to ciemiņus aizbaidīt, lai tie nedabūtu zināt un neiznestu pa visu pagastu, ka saimnieks pašā Jāņu naktī nozudis un tā dullā Marija līdz ar viņu. Viņai bija skaidrs, ka kas ļauns noticis starp abiem.

Citādi domāja atnācēji. Ja nu reiz viņi tādu ceļu bija mērojuši, tad jau viņi šnabi bija pelnījuši visādā ziņā. Viņi bija arī augstākā mērā zinārkāri, kur saimnieks un Marija palikuši un kad tie pārnāks.

Jozis pa to laiku bija pārmeklējis dažu labu ēku un atnācis pie līgotājiem. Par savu atradumu viņš liksmoja. Nu bija trumpis rokā, ar ko nosītīs kā saimnieku, tā neuzticamo Mariju. Viesiem teica, ka parādīšot tiem varenu joku, par ko tie nebeigšot smieties, bet lai papriekš iemācoties līgot attiecīgu dziesmu. To pats Jozis bija sacerējis par saimnieku un Mariju, un tā bija diezgan bezkaunīga.

Kur tagad mans zēns?.. Dziesma latviešu kapaviņiem.

Jonijas Kalves teksts

Nikolaja Kreišmaja mūzika

Modesto

Salc me-ži, skan iz-kopls un le-mess, dzied mei-le-nes, dru-vas kod

Sauca Šo mī-ja-ko vie-lu vīps ze-mes īsis lai-vie-tis aiz-slā-vēl

Imuz. Kur to-gad mans zēns gai-šo se-ju, kam kap-stas bij lū-pas un

širds? Vien-al-ga, ko da-ru, vien-al-ga, kur e-ju, pie vi-ņa, pie vi-ņa man

do-mas un širds, pie vi-ņa, pie vi-ņa man do-mas un širds.—

Jau gāiputni atgriezās jautri,
Un dārzā plaukst cerīpu kūms.
Es noglāstu ziedlapas kautri,
Un tad man vairs prāts nav tik drūms.
Kur tagad mans zēns gaišo seju, u. t. t.

Bet vakaros domas tu savas
Kā bultas pret dzimteni laid.
Tur druvas un mājas ir tavas,
Tur pļavas un birztales gaid...
Kur tagad mans zēns gaišo seju, u. t. t.

Jel klausies, mans zēn, ko es saku:
Tu mīlēts un drošs vari būt.
Tavs mēlēns, kas gāja tev blaku,
Tas mīlu pret tevi vien jūt.
Kur tagad mans zēns gaišo seju, u. t. t.

Viņi visi gāja uz kūti, Jozis pa priekšu, uzkāpa augšā un tur redzēja sienā gulam saimnieku un Mariju. Līgotāji sāka līgot.

Vispirms uztrūkās Marija un, ieraugot svešus cilvēkus, nepatīkami sapīka. Viņa tūlī aptvēra, kas noticis, un ierakās dziļāk sienā. Grāpītis gulēja dziļā miegā, degvīns un vēlā nakts to bija nogurdinājuši. Dziesma viņu neko daudz netraucēja, viņš ko nopurdēja, tad pagriezās uz otriem sāniem.

Jozis kļiedza, lai ceļoties augšā un saņemot Jāņa bērņus. Arī citi sauca: „Saimniek, celieties augšā!” Visi smējās un kļiedza.

Grāpītis pamodās, izberzēja miegu no acīm, nesaprašanā skatījās uz līgotājiem, tad uz sienu visapkārt.

„Kā tad es te nokļuvījis?”

Līgotāji smējās.

„Par to vislabāk pateiks Marija,” teica Jozis.

„Kāpēc tad Marija, kur tad viņa ir?”

„Pataustiet ar roku, tad redzēsiet.”

„Jozi, piemini manus vārdus: par šito joku tu dabūsi smagi samaksāt!” teica Marija, kas patiesi bija noskaitusies. Viņa ātri uz-

lēca kājās, sakārtoja savas drēbes un devās uz kūts otru galu, kur bija nobrauktuve.

Nu saimnieks pamazām atcerējās, kas naktī bija noticis. Viņš bija saīdzis un dusmīgs, bet nedrīkstēja svešiem cilvēkiem to izrādīt. Viņš piecēlās kājās, smējās un teica:

„Joks paliek joks... Jāņu naktī jau nevajagot istabā gulēt, tad labība neaugot. Bet es jau biju arī vienu šnabiti par daudz iemetis, un tad es domāju, ka te uz kūtsaugšas būs vēsāki un galva ātrāki atzīlīs... Par tādu joku iesim nu atkal iedzert!”

Līgotāji smējās un priecājās par tā joku.

Ejot pa mājas pagalmu, Grāpīšam bija kauns par savu nakts dēku, trako izgāšanos visas saimes un katmiņu puīšu priekšā, viņš varētu kliegt un ālēties, bet savaldījās un, lai neviens viņa dvēseles pārdzīvojumus neredzētu, skaļi smējās:

„Joks paliek joks!..”

Tai pašā laikā kāda balss viņā runāja:

„Nu tu esi gan pārdevis savu dvēseli velnam. Nu viņš tevi dedzinās dzīvās liesmās!”

(Turpinājums sekos.)

TĀDS IR BOLŠEVIKISMS

STALINA
PIEMINEKĻA ĒNĀ

Šī raksta autors ir pazīstams krievu rakstnieks, kas visu laiku dzīvojis Padomju savienībā. Kaņam sākoties, viņam izdevās pārļiet vācu pusē. Tagad viņš dzīvo Berlīnē un raksta plašāku darbu par dzīvi Padomju savienībā, lai visai pasaulei parādītu, kas īsti ir bolševisms.

Tas notika priekš dažiem gadiem. No rīta Tiflisā uzsnīga pirmais sniegs. Tas krita lielām pārslām, kas līdzinājās gulbju dūnām. Pilsētā valdīja rīta klusums. Sniegs lēni krita palmu zaros un aplāja Rustaveli prospekta rožu krūmus. Ielu krustojumos mīdījās miliči gaŗos zābakos, lai sasiltu. Sniegs gan šeit bija kas neparasts. Resnie grūzīni ņēma to rokā, kā ko neredzētu, neveikli veidoja no tā pikas, ar ko apmētāja gaŗāmgājējus. Ap pusdienas laiku sniegs bija izkusis. Pat rudens mētelī bija par karstu. Džordžiašvili ielā zem mūžam zaļajiem saules aspspīdētajiem kokiem varēja dzirdēt kāda skaļruņa aizsmakušo ķerkšanu: „Šodien Maskavā bijis 33 gr. auksts... Gaŗāmgājēji izbijušies uzlocīja apkakles, it kā no skaļruņa dvēstu ledaina vēja pūsma.

Es klaiņoju pa šo veco pilsētu, pa šaurajām ieliņām, uzrāpos kalnā, kur balkoni aizsedza debesis. Pa visiem caurumiem, logiem, durvīm manī blenza nabadzība. Uz virvēm bija izžautas veļas skrandas. Vecas melnās drēbēs ģērbusās sievas rokās nesa tikko salasītas skaidas. Puskaili bērni, zili no aukstuma, mēģināja no sarūsējušas konservu bundžas izveidot sev lelli. Aiz logiem mitrajās, tumšajās istabās sastrādātā mātes roka lika galdā sakaltušas maizes — „lavašas” — garozu un domīgi dalīja lēcu viru, smeldama to no „kazankas” (čuģuna katla). Kaulains vecis — „Muša”, kuŗa asarojošās acis aiz piēpūles izspīdās uz āru, uz salīkušās muguras stiepa malkas blūkus, ko zirgs tikko būtu varējis pakustināt. Pa tukšajiem, vēsajiem veikaliem slāja sakumpušas sievietes ar izdzisušām acīm, pa starpām varēja dzirdēt grūzīnu tīrgotāju skaļo kaulēšanu: „Ara, ara!” (Nē, nē!). Sievietes ar dzeltenām, izvārgušām sejām stāvēja gaŗās rindās pēc maizes. Viņām rotaļādamies pievienojās netīri bērni. Mazākie saldami brādāja kailām kājiņām pa izkusušā ledus peļķēm un raudzījās skumjām, alkanām acīm. Gaŗām šai bada un nabadzības rindai gaŗos zābakos smagi aizsoļoja kāda N. K. V. D. krietni pieēdusies banda, pilnā kaklā dziedādama: „Šodien dzīvojam jautri... bet rītu dzīvosim vēl jautrāki!”

Niknās Kuras pelēki zaļās straumes zem tiltiem griezās virpuļos un apšāca veclaičīgos namus. Saule dedzināja. No upei pārlikušajiem zariem klusi bira sarma, pazudama plūstošā ūdens mutujos.

Šo piedzīvojumu Kuras krastos es nekad nevarēju aizmirst. Vienmēr un visur tas stāvēs manā priekšā kā baigs simbols varmācībai, kas valda lielā, nelaimīgā zemē...

Kuras kreisajā krastā no ūdens paceļas apsūbējušas, apdrupušas daudzstāvu mājas, kas līdzinās nocietinājumu vaļņiem. Tur gar drupu kaudzēm klaiņo armeņi, tur izgāz atkritumus. Taisni pretī ir ar granītu

Bez cerības, bez vēlēšanās viņš lūdza kādu dāvanu.

nocietinātais, ar kokiem apstādītais Kuras labais krasts. Tas nosaukts Staļina vārdā. Starp augstām strūklakām un laternu stabiem uz bezgaumīga, dārga marmora postamenta paceļas varens pelēks piemineklis

— cilvēks jakā ar izplūdušiem, valdonīgiem sejas pantiem... Resnie pirksti aizbāzti aiz svārku atloka un balstās uz apvēlušos vidukļa. Platās, pārkārušās bikses iebāzta gaŗajos zābakos. Šai tēlā izpaužas aprobežotība, rupība un varmācība. Sejā nav nevienas gara dzirksts. Piemineklis bija nolaidīgi veidots, netīrs, tikpat nolaidīgs un netīrs kā ikviens darbs Padomju savienībā, šai plašajā, panīkušajā zemē. Šai verģu zemes despota pieminekli ietvērās visas šīs zemes nospiedīgā atmosfera. Šis akmens nezvērs nekustīgi blenza savām aukstajām acīm cilvēku ciešanu jūrā, kas ap to viļņoja.

Nevilšus acis apstājās pie pieminekļa postamenta, un es ieraudzīju pie marmora atbalstāmiem skrandās tērpā, netīra cilvēka stāvu, kas izstiepa roku un ubagoja. Bez cerības, bez vēlēšanās viņš lūdza kādu dāvanu. Viņš murmināja: „Dodiet man gabaliņu maizes, dodiet man gabaliņu maizes!” Pieģāju dažus soļus tuvāk, lai pārliecinātos, ka neviļos. Ubags ieklepojās, noliecās, varēju redzēt viņa iekritušās krūtīs un izspīdusās ribas.

Saplosīti mākoņi ļoņoja pār Staļina pieminekli kā lupatas vējā. Man likās, ka cilvēks, kas raustījās klepū, kas mira badu, bija it kā važām piekalts pie marmora, uz kuŗa balstījās ūsainā despota zābaks. Un piepeši manu gara acu priekšā parādījās ainu virkne.

Mirstošu tīfa slimnieku pulciņi, kas lēnām kustējās pa pievedceļiem. Cilvēku rindas, kas stāv ledainā vējā. Rūgtais maizes rieciens. Ar karbola smaku pildītie čekas pagrabi. Piekvēpušās istabas, bezgalīgās sapulces. Un runātāju referāti, kuŗus dzirdot klausītāji jūt it kā zobu sāpes. Piedzērušie, kas guļ ielas dubļos. Bezgalīgās, pelēkās dienas fabrikās, kur cilvēkiem laupa viņu pēdējos spēkus. Upuru kliegzieni, kuŗus „melnajā Bertā” ved uz nošaušanu. Skrandās tērpā cilvēku masas, kas grimst jaunceltņu purvos. Kailie bezpajumtes bērni, kas sildās pie asfalta katliem. Izlaupītie dzīvokļi, kur uz grīdas izmētāta veļa, ko čekisti spārda saviem zābakiem, izdarot kratīšanu.

Aizvien tās pašas pie sienas piekārtās devīzes un frāzes, avīzes, kas ar savu vienuļību rada cilvēkā izmisumu. Pelēkais, smagais trulums. Mūžīgās bailes un trūkums. Manas tautas ilgās, briesmīgās ciešanas. Viss tas bija šī granīta idiota darbs, pie kuŗa kājām tupēja ubags. Nekur nav glābiņa no šīs nežēlīgās, izplūdušās sejas, no šīm ūsām, no šā velnišķīgā smaida un no šīs jakas. No visiem kaktiem, sienām, logiem, žoģiem tev seko šīs acis. Šie granīta zābaki sabradā ne tikai dubļos sēdošo ubagu, bet visu manu tautu. Un es sev zvērēju atklāt visai pasaulei, kādu kaudu un negodu man un manai tautai, manai tēvzemei nodarījis šis akmens grūzīns ar saviem oprīčņikiem (miesas sargiem).

Un šī diena tagad pienākusi.

Ivans Ivanovs.

MEŽA skrējieni spēcina.

Skēršjoti meža un lauku skrējieni ir labākais līdzeklis ķermeņa spēka un izturības vairošanai. Arī ikviena sportista fiziskā labi attīstītam ķermenim ir savi trūkumi, piemēram, īss solis, nepietiekošs ātrums, izturības trūkums, nevienmērīga un sekla elpošana u. t. t. To visu var labot vai izlīdzināt meža skrējienos. Meža skrējieni nostiprina nervu un muskuļu sistēmu, locītavas, locītavu saites un labvēlīgi ietekmē asinsritiņu elpošanu. Pazīstamais vācu treneris Joseph's Waicer's saka, ka 20 minūtes ilgs meža skrējieni esot vairāk vērts nekā veselas stundas vingrošana slēgtās telpās. Meža skrējienus nevar pilnīgi ierobežot schēmatiskiem aizrādījumiem un padomiem, bet tie gan jāizveido katram sportistam pašam, piemērojot tos savam treniņam un individuālajām spējām. Īsumā meža skrējiena schēma, ko katrs varētu ņemt par pieturas punktu un pēc tam izveidot pēc savām prasībām, ir šāda: nosojot 200—500 m līdz kādai aizvēja vietai un tur veikt īsus 200—400 m skrējienus ar kāpinātu ātrumu. Tiem seko dažādi spriegi vingrojumi. Tad tikai sāk skriet paredzēto distanci, mainot skriešanu ar soļošanu. Pēc veiktā skrējiena 10 minūtes jāatpūšas. Tai laikā skrējēji pastaigājoties izdara dažādus kāju un roku vingrinājumus, kā arī ķermeņa vidukļa liekšanu. Pēc atpūtas izdara 2

līdz 5 kāpinātus sprinta skrējienus 20—40 m katru. Ļoti ieteicama arī īslaicīga vingrošana ar medicīnas bumbu.

Pēc meža skrējiena treniņa katrā ziņā jānomazgājas ar siltu ūdeni. Vēl labāk, ja pieejama silta duša. Tad seko viegla masāža. Jāmasējas ļoti siltā telpā, pretējā gadījumā labāk iztikt bez masāžas. Nedrīkst arī aizmirst, ka meža skrējienam jābūt kā rotaļīgai pastaigai, jo šeit mēs cenšamies labot savas tehniskās kļūdas, uzlabojam organisma vājākās vietas un atpūtinām nervus.

Soļošanai meža skrējienos liela nozīme. Soļošana attīsta veselu grupu kāju un gūžu muskuļu, nostiprina elpošanu, veicina asinsritiņu un vielu maiņu daudz vairāk nekā skriešana.

Skrējienā visa uzmanība jāvelti pareizai soļu un elpošanas teknikai. Līdz ko sajūt nogurumu, jāpāriet uz soļošanu. Pirmajos meža skrējienos distancē jābūt īsākai nekā vēlākajos treniņos, bet vispār skriešana nedrīkst pārsniegt 50% no visas treniņa distances. Lai cik viegli un uzmanīgi veiktu meža skrējiena treniņu, pēc tā vienmēr sajūtīsim nogurumu. Ķermeņa kustības kļūst lēnas un neasas.

Lai to novērstu, meža skrējiena beigās jāizdara īsi starta vingrinājumi vai īsi skrējieni ar kāpinājumiem. Meža skrējiena ga-

Soļojot meža skrējienā treniņos, ķermeņa augšdaļa ar paceltu krūškurvi jātur taisni. Elkoņos saliektās rokas brīvi ar spēcīgiem vēzļiem jāvirza uz priekšu un atpakaļ. Zemī vispirms skaļi papēdis, tad pēdas ārējā mala. Seko īss un ass atgrūdiens ar pirkstgaliem.

Meža skrējienā soļošanas tradīcija ievada sporta sezonu. Visās zemēs tā parasti pulcina visvairāk dalībnieku. Gadu no gada meža skrējienos treniņos arvien vairāk visu nozaļu sportisti, lai pilnīgāk izveidotu savas spējas. Meža skrējienā treniņiem tomēr jāizvēlas jaukas dienas. Mīlts gaiss nelabvēlīgi ietekmē elpošanas orgānu darbību. Saule un skaļš apvidus turpretī sagādā veselīgu atpūtu.

rums ir dažāds, atkarībā no sporta veida. Sprinteriem, lēcējiem, metējiem, tenisistiem un citiem sportistiem jātreniņojas 2—5 km distancēs. Trenējoties meža skrējienos, jāraugās, lai būtu iepriekš izmeklēts piemērots apvidus, t. i., lai ceļā būtu arī kādi kavekļi, grāvji, žogi u. t. l. Kavēkļi vēlami ceļa pirmajā posmā, kamēr nogurums vēl nav pārņēmis ķermeni. Ceļam katrā ziņā jāved pār sūnu un velēnām klātām vietām. Grūtākus ceļa posmus — kalnus u. t. t. jāpārvar ātri, vidēji grūtus ceļa gabalus jānoskrien vienmērīgā tempā. Skriešana krēslā, kad pagrūti saredzēt ceļu, sabojā soļa tehniku, tad nav jāskrien, bet jāsoļo. Par visām lietām jāiegaumē, ka meža skrējiena treniņi jāveic tikai siltā un ērtā treniņa tērpā, jo skriet vieglā sporta tērpā sportists drīkst tikai sacīkstēs.

A. Motmillers.

Latvijā vieglatlētikas sezonu ievadīja meža skrējienā meistarības sacensības visās pilsetās. Rīgā šais sacīkstēs startēja arī divi izcili vācu sportisti Warnemünde un Lüder's. Abi viņi sacensībās teradās tieši no frontes un uzvarēja: Warnemünde — 5 km un Lüder's — 2,5 km distancē. Warnemünde ir vienlīdzīgi labs kā 5000 m, tā 1500 m distancēs. Pag. gadā viņš kopā ar Lielvācijas rekordistu Kaindl'u un Mehlhos'i 1500 m uzrādīja sezonas labāko laiku — 3.54,6 un 5000 m — 14.59,2.

Plaukst

Ik pa pārdesmit soļiem laukos tagad nākas padot dievpalīgu. Te arājs, te ecētājs, te vīrs ar sētuvi kaklā, te piekalnītē meitenītis izlaidis savas aitiņas pirmajās ganībās.

„Ek, šo pavasari darba pulka,” sviedrus no pieres norausdams, saka Viesturu puisis. Viņš vada arklu pa rugaini, kur drīz vien saimnieks kaisīs kviešu sēklu. „Nebūtu pērn tik nelaikā sniegš uznācis, lielā tiesa darbu būtu jau tad paveikta. Bet ko tur gausties — paveiksim tagad arī, tikai dūšīgāk jāsarauj. Saka — cilvēks nevarot dienā hektaru apart. Blēpas, lai tikai zirgi būtu spējuši turēt — aparšu ir pusotra hektara kā nieku. — Nū!” — viņš uzmudina bēros un lielem, ātriem soļiem steidz tiem līdzī pa uzkalnu.

Bet tur iepretim otrā uzkalnā kaimiņu saimnieks jau sēj agros miežus. „Zeme jau krietni apžuvusi, ko tur vairs ilgi gudrot,” viņš saka. Un viņam taisnība. Lai arī sniega sega šo ziemu bija diez cik bieza, visi pavasara ūdeņi noskrējuši ļoti ātri, un arī liekais zemes mitrums tik-

pat kā kūpēt izkūpējis. Kurš lauks aparts un nocēts, tā tūlīt jāsteidz kaisīt sēkļa zemē.

Lauki kūp, zeme pavejas sēklai, un plāvās jaunā zālē uzdīgusi jau krietna sprīža gaļumā. Un vienas aiz otrām pavejas kēts durvis, lai pajautu brīvai dabai visu tur mītošo dzīvo radību. Tās laikam gan ir pavasara dzīvākās dienas, kad teļi un jēri pirmo reizi redz zilās debesis un līdz ar viņiem savu rāmo dabu šķiet zaudējam arī lielās govīs un aitas. Ganiņam dažu rītu gan agrajā cēlienā vēl jāvelk mugurā kažoks. „Ar zobiem” vēl silda saule...

Bērzi jau plaukst, un kastāniem pumpuri briest tik strauji, ka šaubu nav: pavasaris īsteni jau ir klāt. Bet vislielāko ticību šim pavasarim un gaišai dzīvei gan pauž tās neskaitāmās jaunās šelītes, kas sakpojas jaunos dārzos, pašas jaunu roku dēstītas. Tās liecina, ka nav tāda sala un posta, ko nespētu uzveikt cilvēka rokas un sirds.

U. K.

Latvju zemniek! Tu esi tautas dzīvības spēku avots. Gādā, lai šis avots neapsīkst!

Bērzi un sēklas dīgst.

Vecais saimnieks sēdams priecīgi smaida. Pēc drausmu pilnā boļševiku valdīšanas gada ir atkal radies darba prieks un ticība saulainai nākotnei.

Pirmo dienu ganos

Foto Laikmets.

Aršana ir smagākais darbs visā gadā, bet apzinīgais latvju arājs zina, ka šogad arumu platība jāpaplašina līdz pēdējai iespējai. Viņš zina, ka, strādādams dzimtenes laukos, tas palīdz veikt lielo cīņu Eiropas atbrīvošanai no židiskā boļševisma rēga.

Ecēšanā tēvam palīdz pusaudzis dēls. Tagad, kur pārdzīvojamais cīņu laikmets prasa kāpinātu darbu, kur katra darba roka ir nepieciešama, viņš ir liels atspazds saimniecības darbu veikšanā.

„Zvejnieki” — Gunars Hermanovska akvarelis.

INTELE-SANTA GIMENIES IZSTĀDE

Rīdzinieki gan ievingrinājušies stāvēt rindās pie slēgtiem veikaliem, bet rindoties tikai pie skatloga ir pats jaunākais sasniegums, ko jau priekš dažām nedēļām varēja vērot Adolf'a Hitler'a ielā 7. Tagad gan katrs brīvi var atvērt moderni izvilpotās un stiklotās durvis un ieiet Egila Hermanovska mākslas un arhitektūras salonā, kas 14. maijā atklāja darbību ar izstādi, kurā piedalās Teodors, Paula, Egils, Gunars un Vidvars Hermanovski, ar 333 darbiem. Tas ir pirmais salons Rīgā, kam tik lieli nodomi un 5 dažādas nozares: celtniecība, dekoratīvo un iespieddarbu daļa, tēlotāja māksla, mākslas amatniecība, reklāmu birojs un modes daļa. Inženieris-celtnieks T. Hermanovskis pazīstams ar interesantiem ēku projektiem. Paula Hermanovska ar porcelānu, keramiku un ādas izstrādājumiem piedalījies visās daljamatniecības skatēs, brāļi Hermanovski ilustrējuši daudz grāmatu, zīmējuši reklāmas skatlogiem, avīzēm, ekrānam, piedalījies mākslas izstādēs. Hermanovsku mākslai ir draugi un ir nedraugi, bet nenoliedzama popularitāte.

Jelā Jeva

bet Tava spogulis nobītos par tādu zaimošanu. Tu raksti, ka Tava laulība draudot izputēt, un ka pie visa vainīga zaļbarība. Bet ja Ādams dusmojas, ka Tu viņu trīs reiz dienā baro ar salātiem emķi, tad tur nav vainojama zaļbarība, bet Tavs fantazijas trūkums. Ir jau skaisti, ja Tu esi izgudrojusi, kā tikt pie trim jaunām blūzītēm, izmantojot tikai vienai blūzei vajadzīgo auduma daudzumu. Vestīte, ko nesā kostimjakā, vidukli piestiprinātu ar jostu, ir tiesām laba ideja, jo ietaupa drēbi, šūšanu, ziepes un gludināšanu. Bet kāpēc Tava labā fantazija nemaz negrib ievoties salātu blōdai? Vai viņas ieeļļošanai tiešām vajadzīga olīvu eļļa vai skābs krējums? Es tīri labi iztiek ar pusglāzi paniņu vai raudzēta vājpiena. Turklāt vēl mazliet mīļestības pret gatavojamo ēdienu, sakapāti lociņi, mazliet dilles un āķipsniņi cukura — un mani salāti garšo lieliski. Es arī vienmēr izmantoju viszaļākās spinātu lapas, ko daļa namamāte labprāt aizmet, — tanis visvairāk vitamīnu.

bet, runājot par salātiem, nav jāiedomājas zaļa krāsa vien. Vakar man pusdienā pie kotletes (50 grami gaļas plus rivēts zaļš kartupelis) bija šādi jaukti salāti: smalki sakapātu sīpolu vai zaļos lokus pārlej ar karstā ūdenī iemaisītu etiķi, pievieno mazliet sāls, paprikas vai sīki sagrieztu zaļumu. Šajā mērcē iegriez iepriekš ar mizu novārtis kartupeļus, skāpu gurķi, vārītu seleriju vai bieti, strēmelēs sagrieztu svaigu burkānu vai cigoriņu vai saberztu mārrutku. Kur tādas mantas dabūt? Sādu jaunatājumu man bieži gadās dzirdēt. Ja arī Tev tas nebūtu zināms, tad paklausī vecmāmiņai un tadu rītu agri aizēj uz tirgu — tur dabūjama daļa laba saknīte un zaļumi bagātīgi. Tāpostu lapas, biešu lapas un nātres dažreiz pat vēltīgi izgaidās pircēj, kaut gan nā tām var pagatavot labu zupu, kopā ar putrām un kartupeļiem. Nātres satur ļoti daudz dzelzs, un muļķīgi dara tā namamāte, kas uz nātrēm raugās greizi. Nātres var sagatavot arī tāpat kā spinātu biezeni, pieliekot tajā garšvielu (tikai neaizmirsti nātres iepriekš applaucēt). Tur klāt cepta ola, un — tā ir pusdienās, mīlais Ādam! Protams, Tev iepriekš nav jāsaaka, ka tās ir nātres, jo ir lieki jau arī dažkārt ir ērmi radījumi. Savs vectētiņš nātres apēda gardu muti, zinādams. Teica: „Tādi dīvaini spināti, bet nekas.”

Savu žēlabaino vēstuli Tu nobeidz ar frazi: „Jā, drīz ziedēs cerīni, tas būs skaisti — bet vai cerīnu var ēst?” Par tādām domām man gandrīz gribētos Tevi norāt, taču es esmu praktisks vecmāmiņa un varu Tev pastāstīt, ka no cerīniem tiešām gūstams kāds labums — prot, no balto cerīnu ziediem var pagatavot ļoti dzērienu ar dziedinātāja spēku, sevišķi nā dzēģijumos. Ziedus izžāvē ēnainā, tīrā vietā un uzglabā slēgtā traukā. Vienai tēvai vāroša ūdens ņem tējkaroti ziedu.

Tu neesi sūdzējies, ka Tev gan būšot jauns vaļras tērps, bet neesot piemērotas rokassommas. Te viegli izpalīdzēties: lieci no tās izņem kleitas drānas pagatavot pārvalku savai rokassommai. Tādējādi rokassomu var pieņemt jebkuram tērpiņam. Tā. Un kad Tev būs rokassoma, tad neaizmirsti

CĪNĀ PAR DZIMTENI UN MĪLESTĪBU

Divu draugu līdotāju likteni cīņās un mīlestībā redzēsīm filmā „Lützow'a kaujas eskadrija”. Polijas kaujas laukos viņi izglābj kādu melteni, kas kļūst abiem liktenīga. Pienākums un mīlestība vada abu līdotāju dzīvi, un visos brīžos tie paliek draugi un varoņi. Galvenajās lomās Christian's Kayssler's, Hermann's Braun's, Carsta Lock, Hannes's Keppler's u. c.

Vecmāmiņai

LIELIE KUĢU BŪVĒTĀJI

„Lai viņi gremdē, cik grīb, bet mēs savu kuģu būvēšanas programmu veiksim. Tā, nu jau mums atkal viens kuģis gatavs!”

Maskavas ainas.

Tautas tiesas sēde. Starp citu lieta par kaušanos. Apsūdzētais taisnojas: „Nekā neatceros, biedre tiesnese. Biju tā piedzēries, ka neviena cilvēka nepazīnu.”

„Ko viņš muld, ka nepazīna,” sūdzētājs kliedz. „Tiklīdz viņš mani ieraudzīja, tā tūlīt ar rungu virsū, brēkdams: Ak tu nolādētais žīds, ak tu čekists tāds!”

*

Pa ielu drāžas preču auto, piekrauts ar ievainoto un kritušo sarkanarmiešu mēteļiem. Pagrieziena ielas stūrī viens mētelis krīt no vāzuma. Pieskrej kāds noplīsis cilvēciņš, paķer mēteli, taisās vilkt to mugurā. Auto aptur, izliecas šoferis, saukdamas:

„Muļķi! Nevelc to mēteli mugurā! Tas nav vēl atbrīvots no kukaiņiem!”

„Nu es jau arī ne!” cilvēks atkliež un laižas ar savu atradumu mukt. *Erro.*

J. Dreslers

BĪSTAMS PASĀKUMS.

Ar liesumiem un taukumiem
Un citiem lauku jaukumiem
Pie Rīgas radiem vecais brauks,
Ja „liktens” ceļu nepārtrauks...

J. D.

Prava lieta

Blakts ar jodu saderēja,
Kas var vairāk padarīt.
Kamēr jods nu apkārt skrēja,
Blakts tik nēmās ēst un rīt.

Jodam vīram ļauni klājās,
Mūžu apkārt daudzoties,
Blakts — tā tiek pie siltas
mājas,
Vēl par dzīvi sūdzoties.

Tāpat kaujas dienām, naktīm
Cilvēks, ko vēl vada gods:
Viņam jācīnās ar blaktīm,
Kaut gan neaiztiek to jods.

Z. Ciecners.

Zālamana spriedums.

Kādā Amerikas mazpilsētiņā atved pie šerifa cilvēku, kas atklāti ubagojis.

„Es jūs sodu ar divdesmit dolariem!” paziņo šerifs.

„Bet man ir tikai desmit,” atbild ubags.

Šerifs brīdi pārdomā, tad pavēl policistam:

„Nolieciet viņu ielas stūrī un uzgaidiet tuvumā, kamēr viņš saubago iztrūkstošos desmit dolarus!”

Amerikāniski.

Singsinga cietumā kādu noziedznieku ved uz elektrisko krēslu. Viņu pavada garīdznieks.

„Val jūs varētu izdarīt man pēdējo pakalpojumu kā dvēseļu gans?”

„Kādu?”

„Palūdziet atlikt nāves sprieduma izpildīšanu, kamēr es pēdējo reizi izsūdu grēkus.”

„Laiks ir nauda — šo lūgumu nevar izpildīt.”

Bikšulenču ordenis.

„Tēt, kas tas ir — bikšulenču ordenis?”

„To piešķir angļu un amerikāņu ģenerāļiem, lai viņi bēgdami no karaļlauka nepazaudētu bikses.”

Nesaprotama lieta.

„Tēt, kāpēc mākslinieki vienmēr tēlo uzvaru kā sievieti?”

„Tagad vēl to tev grūti izskaidrot, bet kad, izaugsi liels, tad sapratīsi bez kādiem paskaidrojumiem!”

Smēķu mednieki.

„Babān, vai tev nav kāds papiross?” jautā Klaburs.

„Vakar bija.”

Klusuma brīdis.

„Klabur, dod kādu smēķi!” prasa Babāns.

„Diemžēl nav.”

Klusuma brīdis. Abi draugi saskatās, nopūšas.

„Nu tad smēķēsim katrs savus!” beidzot saka Babāns.

Abi aizsmēķē.

Slimnīcā.

Ārsts rīta apgaitā griežas pie slimā Babāna:

„Kā jums klājas? Par ko sūdzaties?”

„Pavisam bēdīgi, būs vēl kādu nedēļu jāārstējas: māsa Amālija vēl joprojām man nedod jā vārdu!”

PIE ĀRSTA.

„Ja turpināsi dzert degvīnu, tad jās sirmu mūžu nepiedzīvosi.” Ārsts brīdina pacientu.

„Nu, vai es ar vienmēr nesaku, ka šis dzēriens uztur jaunu miesā un garā!” atsaucas patients.

PAREIZI.

„Kārtībniek, kārtībniek, turiet ciet šo vīrietī! Viņš tikko grībēja mani nokūpstīt!” vaļņonā vecīga jaunkundze.

„Lai taču viņš to dara bez manas palīdzības!” kārtībnieks atūrc.

BĒDĪGS JOKS

Pareizais ceļš — ar likumiem,
Galveno vērtību — sīkumiem!
Bet kad to cilvēks sapratīs,
Viņš jau galda kaprācis...
Tādēļ atceries vēl vienu reizi:
Dari kā daridams, izies greizli!

Z. C.

„LIETPRATĒJI”.

„Nolādēts, dedzināt mēs protam, bet ugunsnelaimes dzēst ne!”

(„Atlantic-Int.”)

NECIĒSAMS CILVĒKS.

„Arnolds pilnīgi neciešams cilvēks! Ar viņu es nekad vairs neiešu vizināties laivā!”

„Vai viņš neplekājiģi izturējās?”

„Visu laiku viņš tikai aizrēja!”

ILLOSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS PREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirnavu) ielā 57. Tālrūpi: izdevējs 34692, atb. redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 29. maijā.

Radiofona programma

24. V — 30. V GALVENAIS RAIDĪTĀJS RĪGA, RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA UN LIEPĀJA

SVĒTDIEN, 24. MAIJĀ

- 5.00 Raidījums vācu kaņavīriem.
- 6.15 Hamburgas ostas koncerts.
- 6.45 Ziņas latviešu valodā.
- 7.00 Ziņas vācu valodā.
- 7.10 Hamburgas ostas koncerts.
- 8.00 Vasaras svētku rītā.
- 9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā.
- 10.00 Ziņas vācu valodā.
- 10.10 Vasaras svētku dievkalpojums. (Pārraidījums no Vecās Ģertrūdes baznīcas.) Spreidīkis archibīskapa prof. Dr. theol. T. Grīnberga.
- 11.10 Koņa dziesmas. Vignera vīru koris, diriģents L. Vigners.
- 11.30 Čiņa un plempļa.
- 12.00 W. Jerger'a Zolburgas galma un baroka mūzika (skaņu uzņēmumi).
- 12.15 Ziņas latviešu valodā.
- 12.30 Ziņas vācu valodā. Pēc tam: Vācu tautas koncerts.
- 14.00 Ziņas vācu valodā.
- 14.15 Nedējas politiskā raidāmāina
- 14.30 Bērniem. Anta Klints (J. Jaunsudrabiņa tēlojums no „Baltās grāmatas“) un bērnu koris skaņu platēs.
- 15.00 Latviešu mūzika un literatūra. L. Garūta, A. Vanags un tautisks ansamblis „Sīdrabene“. Orķestra mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika.
- 16.45 Ziņas latviešu valodā.
- 17.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam pēcpusdienas mūzika.
- 18.00 Preses apskats.
- 18.20 Latviešu brīvprātīgo kaņavīru pusstunda.
- 19.00 Ziņas no kaņalauka.
- 19.15 Mūzika.
- 19.45 Vācijā sporta ziņas.
- 20.00 Ziņas vācu valodā.
- 20.15 Vasaras svētku koncerts I.
- 21.00 Ziņas latviešu valodā.
- 21.15 Vasaras svētku koncerts II.
- 22.00 Ziņas vācu valodā.
- 22.20 Deju mūzika. (Skaņu plates.)
- 24.00 Ziņas vācu valodā.
- 9.15 Noslēgums.

KĀTRU GAZĒDIENU

- 6.00 Raidījums vācu kaņavīriem.
- 6.15 Rīta vingrošana.
- 6.30 Mūzika.
- 6.45 Ziņas latviešu valodā.
- 7.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam rīta koncerts.
- 8.00 Rīta mūzika.
- 9.00 Ziņas vācu valodā.
- 9.15 Raidījumu pārtraukums.
- 12.15 Ziņas latviešu valodā.
- 12.30 Ziņas vācu valoda.
- 12.45 Pusdienas mūzika.
- 14.00 Ziņas vācu valodā.
- 15.00 Virsapvērtniecības ziņojuma lēns atkārtojums un īsas ziņas kaņavīriem parakstīšanai.
- 16.45 Ziņas latviešu valodā.
- 17.00 Ziņas vācu valodā.
- 20.00 Ziņas vācu valodā.
- 21.00 Ziņas latviešu valodā.
- 22.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam sporta ziņas.
- 24.00 Ziņas vācu valodā.
- 9.15 Noslēgums.

PIRMDIEN, 25. MAIJĀ

- 9.30 Erģeļu mūzika (pārraidījums no Archibīskapa katedrāles).
- 10.00 Rīta mūzika (H. Vlašeka, H. Štrausa, Radiofona koris T. Kalniņa vadībā un salona orķestris F. Diederich'a vadībā).
- 11.30 Koncerts brīvā dabā. (Pārraidījums no Lielā Vērmanes dārza.) Atskaņos Latvijas drošības apg. komand. pūtēju orķestris.
- 14.15 Kalnā kāpu gavilēt... Augusta Melnalkāņa etnogrāfisks uzvedums.
- 15.30 Mūzika (skaņu plates).
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II.
- 18.00 Vasaras idille mūzikā.
- 19.00 Priekšlasījums: Mūsu armija.
- 19.15 Mūzika.
- 20.15 Skaņu dzirnavas.
- 22.20 Kameramūzika (skaņu plates). 1. Joh. Seb. Bach'a Sarabanda a-mollā stīgām, flautai un ģenerālsāsam. 2. Bokerini Stīgu kvartets d-dūrā Op. 6 Nr. 1.
- 22.50 Mūzika laika kavēklim. (V. Liepiņa - Zaķis, R. Vizbulis, A. Kalnājs, kaņavīru septets un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.)

CETURTDIEN, 28. MAIJĀ

- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Latviešu mūzika un literatūra. (K. Jēkabsona un K. Krūzas dzejoļi un mūzika.) Valdis Zaķis (čello), Jānis Lejiņš (dekl.) un Radiofona koris Teodora Kalniņa vadībā.
- 15.30 Mūzika (skaņu plates).
- 16.00 No operu un operešu pasaules I (skaņu uzņēmumi).
- 17.15 No operu un operešu pasaules II.
- 18.00 Krustdēls tēvoča lomā. Friedrich'a Schiller'a komēdija.
- 19.00 Mūzika (skaņu plates).
- 19.15 Ziņas no kaņalauka.
- 19.30 Mūzika (skaņu plates).
- 19.45 Preses un Radiofona politiskais apskats.
- 20.15 Ko kaņavīri labprāt klausās.
- 22.20 Kameramūzika. L. van Beethoven's. Kreutzer'a sonāta vijolei un klavierēm. Atskaņos E. Vinerts un M. Stūre (klavieres).
- 22.05 Mūzika laika kavēklim I. Kalniņa - Sakse, A. Sēlis (mežrags), T. Kaiser'a salona ansamblis un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.

OTRDIEN, 26. MAIJĀ

- 11.30 Bērniem. Skolas svētki. Vilmas Delles raidāmluga.
- 12.05 Bērnu koris skaņu platēs.
- 14.15 Latviešu mūzika un literatūra. O. Blumberga, A. Arņitis un Kristaps Linde (tēlojumi). 1. Pirmais arājs, J. Veseļa latvju teiksma, 2. Pavasara darbi Straumēnos, Edvarta Virzas poēmas fragmenti un mūzika.
- 15.30 Mūzika skaņu platēs.
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. Kaņavīru septets spēlē. (Soliste M. Žeimīte.)
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II.
- 18.00 Aktuālitātes.
- 18.30 Jautra kaņavīru stunda.
- 19.15 Ziņas no kaņalauka.
- 19.30 Mūzika (skaņu plates).
- 19.45 Preses un Radiofona politiskais apskats vācu valodā.
- 20.15 Mūsu otrdienas koncerts I. Ludviga van Beethovena darbi. J. Ķepītis, V. Ruševics, A. Teichmanis un Radiofona orķestris O. Bištēviņa vadībā. Koncerts d-dūrā klavierēm, vijolei, čellam un orķestrim.
- 21.00 Mūsu otrdienas koncerts II.
- 22.20 Mūzika laika kavēklim. (R. Eriņa, P. Reinojāns, A. Krūmkoks, salona trio un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.)

PĒKTDIEN, 29. MAIJĀ

- 0.00 Latviešu tautas dziesmas un dejas. Vīru sekstets un skaņu plates.
- 8.30 Mūzika.
- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Bērniem. Kristofs Kolumbs. H. Schefler'a raidāmluga jaunatnei.
- 15.30 Mūzika (skaņu plates).
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. Salona ansamblis Ed. Eiches vadībā un pūtēju orķestris O. Kreišmaņa vadībā.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. Salona orķestris F. Diederich'a vadībā.
- 18.00 Aktuālitātes.
- 18.30 Jautra kaņavīru stunda.
- 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu aviācija.
- 19.15 Tautiska mūzika. Radiofona koris T. Kalniņa vadībā un skaņu plates.
- 20.15 Pūtēju orķestra koncerts. (Latvijas drošības apgabala pūtēju orķestris.)
- 21.15 Vakara mūzika. M. Vintere, H. Cinka-Berzinska, B. Ozoliņa (klavieres), prof. A. Norītis un prof. A. Ozoliņš.
- 22.20 Mūzika laika kavēklim

TREŠDIEN, 27. MAIJĀ

- 11.30 Darbam un mājai.
- 14.15 Kad jautras melodijas ar anekdotiem kopā vijas...
- 15.30 Mūzika (skaņu plates).
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I. Marija Vintere un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. Latvijas drošības apgabala pūtēju orķestris.
- 18.00 Aktuālitātes.
- 18.30 Jautra kaņavīru stunda.
- 19.00 Priekšlasījums: Mūsu flote.
- 19.15 Solistu koncerts. Lūcija Rence, Lūcija Grauds (klavieres) un Arnolds Kļaviņš (vijole).
- 20.15 Virleši atsaucas raidījumam no „Annemarijas līdz Urzulai“ (skaņu plates).
- 22.20 Deju mūzika. Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.
- 23.00 Mūzika laika kavēklim. (skaņu plates).

SESTDIEN, 30. MAIJĀ

- 11.30 Darbam un mājai. (Priekšlasījums, sarunas, mūzika.)
- 12.45 Pusdienas mūzika. Salona orķestris Venera Taubes vadībā, pūtēju orķestris Oļģerta Kreišmaņa vadībā un skaņu plates.
- 14.15 Puspīnčers. L. Šanteklēra jautra raidāmpēle. Režisors: Jēkabs Zaķis.
- 15.30 Mūzika (skaņu plates).
- 16.00 Pēcpusdienas mūzika I.
- 17.15 Pēcpusdienas mūzika II.
- 18.00 Mākslas raidāmpogulis.
- 18.30 Jautra kaņavīru stunda.
- 19.15 Ziņas no kaņalauka.
- 19.30 Mūzika skaņu platēs.
- 19.45 Preses un Radiofona politiskais apskats.
- 20.15 Šovakar atkal dziesmas un dejas. Marija Žeimīte, Marta Alberinga (kastanetas), Georgs Titovs (tenors), Armands Krūmkoks (akordeons), Karl's Eckert's ar saviem ritmiķiem un Radiofona deju kapella A. Kornēliusa vadībā.
- 22.20 Tautiska mūzika. Rudy's Deutschmann's ar savu Schrammel'a kvartetu, kāds kaņavīru pūtēju orķestris, Werner a Franz a Kaiser'a kapella un skaņu plates.